

Павло Чорнокрил

Автор:

Марко Вовчок

Павло Чорнокрил

Марко Вовчок

ШЕДЕВРИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ #1

«Павло Чорнокрил» Марка Вовчка – психологічне оповідання, у якому розкрито низку морально-етичних проблем. Павло одружений з тихою і доброю Галею, але підступна спокусниця Варка намовляє його вбити жінку. Засліплений хижою красою, Павло відмовляється від світлого, сходить на шлях згуби і нівечить своє життя. До інших прозових творів автора належать оповідання «Козачка», повісті «Інститутка» та «Кармелюк» тощо.

Марко Вовчок

Павло Чорнокрил

I

Був у нашому селі чоловік – Чорнокрил Павло звали, а в його жінка Ганна. Обое були сироти, побралися й жили собі двойко.

Він був чоловік поважний і ходив усе понуро, а серцем був палкий навіки. Не многомовний, а коли вже розговориться, то паше його кожне слово полум'ям. Був з себе чорнявий і хороший дуже.

А вона молодесенька, люба та мила, з ясними очима, з веселим серцем, – коло його як пташенятко звивається... Вдосвіта, раненько, вона вже прокинулася, вже робить і співає, було, й сусід порозбуджує своїм голосочком. Чуеш, було, на світанню:

Устану раненько,

Умиюсь біленько...

Слухаеш, а тут і сонечко сходить...

Бувало, що той Павло похмурий такий сидить, а то й словом її гірким зачепить – вона терпеливдушна, ясна та весела. Він у чому помилиться – вона себе повинуватить; він її скривдить – вона його перепрошує.

– Ти в мене не жінка, – було, Павло їй говорить, – ти в мене дитина добра. Ти того біди-лишенька людського не знаєш, не розбираєш...

– А тобі важко дуже? – питає та близенько сяде коло його, дивиться так-то вже любо, так-то вже ласкаво жалує!

– Мені важко... Доля лихая, люди недобрі, вбожество гіршее... мені важко!

– А якби я із тобою журилася?

– Ні, моя ясочко, проживай веселою. Як гляну я на тебе часом, то і сам розважуся: тобі, бач, усе смішки та втішки, – воно й краще. А коли б ще ти засумувала, бідна тоді голова моя! Важко самому журитись, а ще важче буде, коли й ти затужиш, а моя несила розважити тоді... Хай Бог боронить! Проживай, моя ясочко, веселою!

– То й добре! – одкаже йому, всміхаючись.

І жили вони собі, вже три роки побравшись.

Тоді женивсь наш пан молодий і поймав собі багату жінку: везли за нею посагу – господи-світе! Наче чумацька валка з Криму йшла.

Наїхало за нею і хлопців і дівчат кімнатних, і шевців, і кравців, і прачок, і швачок. У дворі панському наче рій вироївся: людей-людей!

Почалися пири та бенкети, музики та танці: гуде будинок.

Такеньки уся зима-зимська перезимувалась.

Дожидали пани якогось празника собі, сад прибирали – загадали чоловіків пригнати на ту садову роботу. Сад панський великий... У йому й хатиночки побудовані, у йому й бесідочки... Одна ще була така, що на версі, на даху, місяцеві роги стриміли... Не те, щоб цього треба для чого було – ні до чого воно, а так-то вже – аби було: звісно, пани – що хочуть, те й роблять. Там і лавочки, й столички, й мраморяні панни, русавки, чи що, і жвавий хлопчик якийсь із луком та із стрілкою націлявся з-за рожевих кущів.

От і клопоталися чоловіки у тому саду: пісок возили, східці по згір'ю направляли та місточки через рівчаки ладили. Спішної треба було роботи, і ото тамечка вони робили з раннього ранку до пізнього вечора.

Саме тоді весна молода йшла. Вже вода ставна летіла, й стали поскакувать щучки дрібненькі, а в рівчаку струмочок забурчав; заворушивсь на дереві листочок і червоненький усик попустив. Вже травичка стирчала з землі одтеплої; вже бджола за обніжжю летіла гудучи. Вилися між деревами якісь сіресенькі пташечки, малесечкі, з пицанням своїм веселим; верба у жовтім пушку диминіла, а на вербі сорока смілива скреготала. Вже вечоріло та вечоріло... На селі вже гомін стихався; люди йшли з панщини. Вертався і Павло додому.

Ішов він садом панським із своїм возом порожнім та про свою долю думав понуро. На весну вбогому чоловіку трудніше: запаси вже пожив, а новини ще не діждався. І думав він собі, в кого-то хліба позичати, якому доброму чоловікові вклонитись треба буде... А було тихо та тихо, тільки хрущі гули літаючи. Коли чується йому, наче хто сильне ридає неподачеку. Він зупинився, прислухався – ридає-плаче хтось поза блигомими кущами. Він ті кущі потихеньку прогорнув – сидить дівчина на лавочці, попустила свої руки білі в великій тузі, росють дрібно сльози її обличчя молоде. Він дивиться та дивиться. І довго дивився без жадної й

думки, а так от, як от на світову зорю дивляться, що яка-то гарна вона та ясна.

Скинула дівчина очима... Як побачила – стрепенулася, здивувалась, злякалася.

– Звідки ви? До кого? Чого ви? – запитує.

– Як сильне ви ридали! – одказав.

Нічого не прибрав більш їй одмовити.

Вона як зарідає знову!

– Боже мій милий: – скрикнула, – це вже не первий отак я вечір ридаю. Світ вже мені не милий, а Господь смерті не посила!

– Ви за молодую панією, мабуть, придані?

– За нею. Ох, лихо мое та тяжкее! Завезли ж мене на чужу сторону – нещаслива головонько моя! Хоч усюди гірка наша доля, та все-таки між своїх людей легш: кожного я знаю, мене кожне знає; там мені і стежечки знакомісінькі, хати усі відомісінькі, – там земля ріднесенька! А тут от, на чужині, так, як у темному лісі, так, як на морі!

Та так-то вже плаче, жалкуючися-нарікаючи, такими-то вже сльозами ревними.

– Важко буває чоловіку! – промовив Павло.

– Ох, як же важко! Мука живая!

Вона усе сльозами вливалася, а він стояв та думав: «Нещаслива яка! А молоде! хороше!»

– А ви? – питає дівчина крізь свої сльози. – Ви, мабуть, тут робите у саду?

– Робимо.

- Давно?

- Сьогодні уперше нас поставлено.

- То-то ж бо я наче нікого не бачила, а я щовечора тутенька туляюся, світом нуджу та тужу... А довго вашої роботи буде?

- Та коли б в два тижні ввібралось!

- Гостей дожидають пани...

- Чули. Тож-бо для їх і стояти день при дні, з ночі до ночі.

Та озирнеться – округи темнісінько зовсім, воза свого не бачить. Схаменувся тоді.

- Бувайте здорові! – промовив дівчині та хутко похопивсь. Одшукав воза на полянці, воли пасуться панським зіллячком викоханим... З'їхав на дорогу; тоді оглянеться назад – нічого не забачив – усе застеляла мла вечірня пахучая.

II

Дотягнув він додому потиху, усе думаючи про пригоди людські...

На порозі його Галя стріла – веселим своїм голосочком питає; сумно він їй одмовляє своє слово.

Вона у хату веде, засвітила світло, стіл вже застелений. Буханчик хліба на столі лежить та ніж.

Сів Павло біля столу, схилив голову на руки.

- Ось і вечеря наша, – промовляє до його Галя, сідаючи поруч.

- Позичений? – каже Павло, краючи хліб.
- Оддамо, серце, оддамо новиною. Сей рік зарідливий буде. Подивитись на руна польові: жита такі, що й вуж не пролізе.
- Ти в мене і торік пророкувала гарне поліття так саме. Ти куди глянеш, то всюди тобі золота верба росте!
- Люди сподіваються...
- Ет! Сподіванки людські!.. У кого се ти хліба позичила?
- У Микити у Румая.
- Довго, мабуть, гнувся – не давав?
- О, де ж там! І трошки ні! Зараз, таки зараз дав, із милою хіття. Се добрий чоловік – Румай.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: <https://tn.knigapoisk.com/marko-vovchok/pavlo-chornokril>

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)